

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Sloga rasta male stvari, a nesloga sve pokrva.“ Mr. Pol.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Irvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljaka te su voljni, da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačivac*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrijeme, neka to javi odpravništva u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, naplaćiv izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tip. P. Waala, Via Torretta N. 4703-2.

Pisma se šalju plaćene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi listi štampaju se ili u cijelosti ili u izvadku, naime prema svojoj vrijednosti i smislu svoga lista. Nopodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Osobna napadanja i slično neprimljivi su nimalo mjestu u ovom Listu. Pročena se pisma štampaju po 25 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 novč., a svaki redak svuđe 25 novč. Ili u slučaju opatovanja po što se pogodje oglasnik i odpravništvo. Dopisi se nevrataju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajeva, nedoplaćuje, nego putem svoje *Listnice*.

Poziv na predplatu.

Pozivljemo ovim na predplatu za tekuću godinu 1883. Kao što smo posljednji put spomenuli, prispjevaju nam sa mnogo stranah priznanja ne samo o potrebi i smjeru lista već nas se bodri, da poduzmemo shodno korake, da bude »Naša Sloga« mogla svakoga tjedna izlaziti, jer da to naš narod u Istri i kvamerskih otocih zahtjeva. Mi smo tu misao već počeli ozbiljno pretresivati te se nadamo, da ćemo svakako tečajem ove godine moći toj želji zadovoljiti. U tu svrhu treba nam podpore od naroda, komu je ovaj list posvećen. Umojavamo dakle sve dosadaju predbrojnice, da svoju predplatu za dobe obnove, a sve naše dužnike sjećamo na njihovu dužnost prema našem listu. Da pako uzmognemo povećati naš list, trsiti se je svim našim rodoljubom i prijateljem hrvatskoga naroda, da saberu što više predplatnika, jer tako će naš list prodrći u svaki zakutak, gdje je neobhodno potrobit u dobi, kad ima naš narod u Istri stupiti na svoje noge.

Cijena ostaje, dok bude list izlazio dva puta na mjesec, 2 for., za tožake 1 for. Gdje se 8 njih pod jednom poštom nadje pak se dogovore, da jim list svim pod jednim pasom šaljemo, slati ćemo ga i za samih 70 novč. po glavi. Novci se šalju »poštarskom nautnicom« (vaglja postale - Postan-

weisung). Tko lista nedobije, neka nam javi otvorenim pismom napisav izvana »Reklamacija«, za koju se neplaća poštarine.

Uredništvo »Naše Sloga«.

Godišnjica.

Trinajstoga tekućega mjeseca prošla je godina dana što nam pokosi nemila smrt nezaboravnog Dobrila. Jošte nije njegov grob zarasla zelena trava a mi već sada gorko osjećamo njegov gubitak.

Veliki brojem i prosvjetom narod zaplakao bi zaista na grobu sličnog muža a kako da mi netužimo sudbinu i neplaćemo na frižkom jošto grobu našog uzor nadpastira i uzor rodoljuba dičnog nam Dobrila, maleni brojem i radi ljudskih nepravdah prečeni u napredku? Taru nas biede i nevolje sa svih stranah a nas vapaj ostaje neuslišan. Molimo hleba, a daje nam se kamen a mjesto ribe dobivamo škorpina. Svo se utrojilo proti nama, od nikud pomoći jer je nebo visoko a zemljica tvrda. Badava tražimo da se zakon vrši, da nam se pravica kroji istim mjerilom kao što i našim suznojnikom; badava vapijomo da nam se uvede hrvatski jezik u naše škole, da nam se mlađji naraštaj neotupi i neotudji, badava pitamo ravnopravnost u pravosuđu, kod poštah, financijah itd. itd.

Razmišljajući o našem žalostnom stanju moramo se — pa i da nije

upravo sada godišnjica smrti našeg Jurja — sietiti onoga koji nas je branio i zagovarao, koji nas je na uztrajnost bodrio, koji je s nama plakao i s nama se veselio, koji nam je bio i savjetnikom, braniocem, otcem i bratom.

U svakoj stisci, u svakoj nevolji utokosmo se mi istarski Hrvati otcu savjetniku i pomoćniku a danas kad bismo ga najvećma trebali, neima ga među nami! Grdna bi bila naša nezahvalnost kad se nobismo ovom tužnom sgodom sjetili tog volikog polojnika. Ime Dobrile nasmije izumrieti dok bude jednog istarskog Hrvata. Njegova uspomena mora nam ostati svetom dok se bude orio naš sladki jezik brdinami i dolinama naše sirotice Istre.

Mi smo se u Trstu na taj dan žalostne uspomena vraćom molitvom sietili velikog nam Jurja a uvjereni smo, da je to isto učinio svaki istarski Hrvat.

Promišljavajuć o njegovom djelovanju na duševnom i narodnom polju posvetili smo onaj dan njemu, njegovoj uspomeni. Njegov životopis povjest je cijelog hrvatskog roda u Istri; što za njega vriedi i za njegovo doba, to vriedi i za sav hrvatski narod u Istri, kao onda tako i danas.

Kako da mimoidjemo na dan uspomena, njegove zlatne riječi: »Prijagovaraju mi, da sam Slavljan. Traži se daklo od mene da budem dvostruki izdajnik. Teško je čovjeku živiti među ljudima tudjega naroda. Na-

šim se propovjeda miroljubivost, poučljivost i sloga ili pravo i po istini reći, da se samo svakomu pod noge. I da, mi smo krivi, što se neradujemo, što možemo robovati drugim.« Rieči ove vriede za nas i danas a vriediti će žaliboža-potrjajli ovi do-nošaji — jošto dugo i dugo.

Gjuro! Ti vriedo blagosti i dubokog znanja, ti uzor pastira i žarkog rodoljuba, sieti se — kao što se mi ovo Tebe sjećamo — svog stada, svog roda, sjeti se mukotrpnog naroda hrvatskoga. Isprosi nam na nobu ono, što mi na zemlji badava tražimo!

† Leon Gambetta.

Malo će bit i naših čitateljah, kojim nobi bilo ime »Gambetta« poznato, jer ovo je bio muž, koji je zadnjih dvanaest godina uživao veliki upliv kod rešavanja pojedinih evropskih pitanjah. Uz Bismarka može se Gambetta smatrati kao jedna od najvažnijih osoba u Evropi. Starinom pokolenja talijanskoga rodio se god. 1838. u Cahorsu, gradu južno Francuzke, gdje je usisao u svoju krv onu žarku ljubav do roda svoga francuzkoga, do mile svoje domovine Francuzke, koju je ljubio svim žarom svojega srca i duše ta kojoj je sav svoj požrtvovan rad posvetio. Mlada ga već vidjamo u glavnom gradu Parizu, gdje se posvetiv juridičkim naukam dade već god. 1859. upisati u listu pariziških odvjetnikah. Kao djak na visokah školah već se je u raznih sgodah pred drugimi

Podlistak.

Žudih Josip Razsuljević.

(Pučka pripovijest iz Istranskoga života).

(Nastavak).

Protekoše i tri ljeta od kako je Mikula morao u vojnike. Marjanu je jednako njegovala Radičeva Katica al bolest nije posinjaja manja već sve više napredovala. Ljepa je Katice počela bezufati. »Mlada jesam a svi ljudi znadu da sam zaručena sa Mikulom, Marjana će umrieti, Razsuljević je jošto u zatvoru a Mikule nelma te neima, pa Bog zna da li će doći i ako dodje da li će održati obećanje.« Tako bi svedevnice uzdala. — Napokon jednog dana dođe pismo od Mikule, brzo ga otvori i vikne: »Veselo mikule! Mikula nam se vrća kući.« — I doista malo dana kasnije dodje Katicin zaručnik sretno u svoj zavaj. Kad zagleda bolestnu majku i začuje da mu nesretna oca: još uvijek čam i sramotnoj tamnici propiće kao diete nu se ipak obradri i poljubiv svoju milu majku reče ljepoj Katice:

Hvala ti dušo draga za tolika požrtvovanja. Bog ti stotruk naplatilo! — Evo me hvala Svevišnjemu kod kuće. Zdrav sam i čil. Sve bi dobro bilo da mi je samo majka zdrava. Ni strjepit ću se i tješit bojom budućnosti. — Hvali dušice! doma. Zavrval se u moje ime tvojim roditeljima, koji te ovamo poslaše da budeš vidljivim anđelom tješiteljom mojoj zapuštanoj majci. — Ljudi su opakli. Imaju prudug jezik te bi mogli Bog zna šta pomisliti i reći da ovdje ostanem.

Hoću odvrati Katice i suzami joj se orose oči, al pazi da nam majka nepostrada. Za tim poljubiv dobru Marjanu žalostna ode.

Dobri Mikula nastojao oko bolestne si majke otovo kao najbolji sin. Pozivao češća liečnika. Bilo po cele dane i noći samo da ugotovi ono što je bolestnik potrebno. Iz prvine imao je puno ufanja da će mu majka preholjeti al kolika ga žalost snadje, kad je zapazio, da mu sladka majčica sve više slabi i bliedi. Kao teški kamen svali mu se tuga na srce kad mu kazao liečnik da nelma više nade — da mu majka koju je toli ljubio mora umrieti. — Pošao bi bilo opet šrom biloga svjeta, da si u tuđini nadje kakvu službilu koliko se može preživiti samo da ne vidi onaj kraj gdje mu toliko nadahli toliko sreće propalo. Al toga nije htjeo učiniti radi svoje zaručnice. Ona ga jednina još vezala za rodni mu kraj, ona mu tješila nezalostno srce!

Došla je jesen. Ono doba, gospođine dragi, kad su dani krađi i blađnji, kad liše sa drveća pada, ono doba kad ledeli u tokutu držali i druge ptice pjevačice pred očim zimom u blaženim krajjeva bježe. Da i dobra je Marjana ženula za boljim krajem za blaženijim životom. gdje nije više plaćn ni tuge, nego gdje viala vjekovita radost i blaženstvo! — Jednog dana pozove ona svojega sina k postelji te ga ovako nagovori:

Dragi sioko! Ja vidim da se moja zadnja ura približuje. Nežaluj, Ufaj se u Boga koji često puta onoga šiba kojega ljubli. Zavrvali mu neznamo za dobro što si od njega primio nego i za nevolje kojimi te je pohodio. — Kad pođeš u Pazin pođravl mi nesretnoga supruga i reci mu da

ga nekunem ni mrzim. Reci da mu oprštam sve iz pravoga srca. Oh! nezaboravi mu još i to kazati, da se poboljša i s Bogom pomiri. — Duša moja na dobro ne sluti, vidim da nas ovdje sreća bježi, nastojimo da se u nebu nadjemo svi zajedno! — Sino daj mi propelo da ga izljubim!

Na ove rieči nije joj mogao Mikula ništa odgovoriti. Skinuo je sa atene lepo propelo i pruž ga materi. Za tim sjede kraj nje i plakao je dugo, dugo.

Pod večer onoga istega dana preseli se Marjanina duša iz ove plačevne doline u bolji kraj, to jest, k Bogu u raj, kako se ufam dođa starac Stefan i podtakne oganj da bolje gori, i malo za tim nastavlja opet:

Prije ukopa desio sam se u Razsuljevićevoj kući, da mrtvu Marjanu još jednom vidim, da joj Bogu dušu pripravim. U crno odjevena sa sklopljenim na prsima rukama ležala je dobra Marjana Razsuljevićka na jednoj mizi. Lice joj bilo blelo kao mramor. Svidjalo mi se da nije mrtva nego da od velikih naporah i mučnoga bdjenja odpođiva. Na lice opažale se ođito mnoge orte žalosti i bleđah koje ju snaše u životu, al je ipak na onim nekad rujnim usnama lebdilo neki smieħ, koji je na razstanku valjda ostavila njena duša kao da će reći: »hvala Bogu! Oslobođila sam se ove tlesne uze gdje sam mnogo prepatila a sada letim mojoj djeći tako ruzi gdje nije više žalosti!«

Kraj nje klečala je ravno onda dobra Katice. Kropila ju je blagoslovnim vodom a na otvoreni molitvenik koji je u lievoj ruci imala sipale se žalostne suze kao bisor. — Bez svakog glaja ukopaše ju a rieči bilo prošto dva mjeseca i njeni nesretni muž bi pušten na slobodu iz sramotne

tamnice. Govorilo se da nije bio kriv već spomenutih zločina onoliko koliko se mislilo.

Kad je došao nesretnik kući pomirio se sa svojim sinom Mikulom, proklinjao svoj prošli grišni život i obećavao da će se poboljšati, pađe se jednom izrazio da je Marko Radić pošteljak te da želi da njegova dobra keč Katice dodje u njegovu zapuštanu kuću.

O dragi Stefane, zavapim ja ođito ganut, ja mislim da je sada kraj nesrećam. Jadna Marjana što sve ne prepatil!

Još nije kraj nevoljam odvrati mi starac, ta šujte dalje: Bilo proteklo deset mjeseci od Marjanine smrti: Mikula se počeo od zadnjeg velikog udarca po malo oporavljati. Vrieme sve zacielit gospođine. — Od rana jutra do kasne večeri bio na polju sa težaci i doskora opažalo se da ide sve na bolje, da isti bi težaci kada rekli jedan drugomu: »Mikula Razsuljević nije se vrgo u nesretna oca. On je nasleđio krpjostovno srce i radine ruke svoje pokojne matere. Mikula će kuću od propasti spasiti.« — Tako se mislilo i govoriło često krk, al se prorokanstva ova na žalost neizpunise. Sveto pismo veli: »da Bog pohodi bezakonje ođino ča na trećem i četvrtom koljenu a kamo li ne na drugom.«

Strajna ova izreka kao da se izpunila snvim na Razsuljevićevoj ohtelji. Starac Stefan zakašlja malo i nastavi opet žalostnim glasom: U okolini Razsuljevićevoj harale su ravno u ono vrieme »crne kolice«. U nekohju su selih nelistih od njih pomiril u kratko vrieme do deset ča dvanaest osobaħ i najviše mladi ljudi.

DOPISI.

Kastav, 6. januara 1883.

(Delavska škola — Raslićite novice).

Već od više vremena pogovarao bi se naš puk, kako Kastavu pučka škola neda dosta nauke za život, jer nemože se zahtevati, da se dete bogo znači što nauči u prve četiri godine, osobito recimo risarije i težih računah, koji bi mu kasnije dobro došli kad odraste.

Kastavščina broji na stotine svake vrsti zanatlikih. Hoćoš li dobra zidara, kljesara, drvara, naći ćeš ga na Kastavščini; a ni kovači se neimaju sranuti svoga posla.

Da su naši zanatnici na dobru glasu, najviše je došlo od tuda, što je otac sina učio i tako se samom pratikom sve naučili.

Ali kad se je uvidilo, da su ruke našega delavca dosta izvežbane, i da im je duša poštona, ter uživa po svetu dobar glas, odmah se je očutila i potreba, da se razum izvežba toliko, koliko su ruke. Svaki naš delavac danas je tvrdo osvedočen, da bi morao znati risanje (disenj) i računstva toliko, da bez tuđje pomoći može progledati svakojake kalkulacije ili troškovnike, i da može na sigurno sam u glavi račun učiniti, bi li mogao ovo il ono delo poduzeti s nekim priličnim dobitkom i bez straha, da će propasti kod posla.

Tako se danas živo zauzimamo zato, da bi se u Kastvu ustanovila jedna delavska škola. Iz početka dakako bilo bi se učiti risarije ili disenja i pratičnih računah, pak malo poznavanja sveta (zemljopisa); a po vremenu mogle bi se takovaj školi priključiti uzorne delavnice za kljesarstvo, kovačiju, ponokle i za zidarstvo. Prvo što nam tomu treba jest kuća, u koju bi se mogla smestiti i takodjer ženska škola, da bude narednija.

Zato smo se dogovorili, da će svaki nešto malo doprinesti dobrovoljno po svojih silah, koliko koji premore, a kako je našega sveta mnogo, svaki neka da za jedan kamen, imat ćemo palaču.

Svećenici našega dekanata i stranjski na pogrebu pokojnoga plovana-dekana prečastnoga Vjekoslava Vlaha, prvi su se spametili te naše občinske potrebe i darovali ili upisali, kako koji, 97 forintih, od kojih se je 57 for. jur gotovih primilo.

Sada ostaje na naših gospodarih i delavcih, da svaki svoje zrnice doprinese. Ako tisuće gospodarah i mladih zanatlikih da samo po 2 for. — makar na više putih, eto nam već 2000 for. — Sigurni smo, da bi i Bratovščina mogla i htela uložiti nešto svoga kapitala u takovu stvar, ako ima osigurane toliko interese, koliko joj daje kasa ili javna obligacija. A u tako dobroj stvari i za koju je mnogo puka zauzeto, pouzdano se možemo ufati na pomoć od cesarskih i zemaljskih oblastih, koji će vendar uviditi, da nam je škola potrebna, da mi svega nemožemo sami namaknuti, i da treba i za hrvatski puk nešto učiniti.

Spomenuo sam Vam smrt prečastnoga plovana Vjekoslava Vlaha potopka starinske vidjene obitelji kastavke, iz koje potičaše i znameniti i dobri kapitan Juraj Vlah u vreme cesarice Marije Terezije. Starac plovana umro je u noći od 2 na 3 januara u 80. godini života. Mislim, da će Vam potanje biti pisano što-god od druge strane. Ja ću samo spomenuti, da je sprovod bio vrlo dostojan.

Bilo je preko 20 duhovnikah domaćih i stranjskih. Crnu misu služio

je prečastni kanonik Andrija Strk župnik sv. Justa u Trstu. Pogrebno slovo govorio je župnik Vepričački Vinko Zamič, sam ganut, ganuo je mnogoga do suzah.

Spomenuo je sve vrline pokojnika, kako je do zale starosti pripravno učio reč božju, izpovedao i nukao na dobro, ter su mnogi postali ljudi, jer je on nagovarao roditelje da šalju otvoreniju djecu u školu. Ljubio je nade sve svoj rod i materinski jezik.

Na sprovodu bijaše službeno: a. kr. kapetan vitez Jettmar, lečnik Dr. Fonda, sudac g. Lettich i občina, a od rodu i puka ni broja se nezna.

Bratovščina, društvo za pomoć siromašnim učenicom, kojemu je pokojnik do smrti bio predsjednikom, dobile je od njega znamenit zapis. — Na lesu bijahu četiri venca, od kojih jedan napisom: *Občina Kastav plovana i rodoljuba*, a drugi napisom: *Bratovščina svomu predsjedniku*.

Naše suza za milim pokojnikom otrti ćemo težko, al najmanje težko onda, ako dobije dostojnoga nasljednika.

Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri obratila je svoj gotov novac u javne obligacije. Kupila je 1600 for. državnih obveznicah i 1500 for. založnicah (lettere di pegno) istarsko založno banke u Poreču. Ta banka do sada dobrohno deluje ovuda, a ufamo se, da će i ona i naši ljudi biti zadovoljni, jer očekujemo pošteno i lepo postupanje od obih stranah; nu o tom ću Vam, koliko mi je poznato, pisati drugi put.

Zdravlje u našoj občini, hvala Bogu, sada nije zlo. A imali smo zla dosta: i tifa i kozicah i difterije.

Vreme je početkom godine udarilo premehko, nu baš danas na tri kralja stisnulo je prilično, čemu se mi veselimo, jer je stara reč, da bez čvrste zime neima dobro letino.

»Naša Sloga« pozdravljamo veselo, želeć da se pomnoži, i da nam svaki tjedan dojde, jer ovako je malo prerodka.

Iz Fontane, kod Poreča.

Kako znadu čitatelji »Naše Sloga« i ostali svijet, imamo ovdje školu ali žalibože talijansku. Lani je naš načelnik iz Vrsara (Orsera) poslao Dekret našem župniku, u kojem mu nalaže, da mora u školi-gdje nije ni jednoga Talijana predavati vjeronauk u talijanskom jeziku. To jako razljuti i uznemiri naše pučanstvo, koje prikaže svoje tužbe i nezadovoljstvo načelništvu i Ordinarijatu Porečkom; ali uzalud, jer nije ništa hasnilo. Na to učini ovo pučanstvo kolektivnu molbu na c. k. zem. školsko Vieće, da mu pomogne u toj stvari. Ovo odposla Dekret na Podestariju ovlašćujući fontansku raprezentancu, da si izabere učevni jezik u školi. Prošloga mjeseca oktobra pozvana bijaše občinska raprezentanca, da se izreče o toj i o drugih stvarih. Naši su dakako glasovali za narodni jezik; nu buduć ih bijaše manjina nepredreše s hrvatskim jezikom.

Sada neka znadu svieta puci, kako nam se pravica kroji! Neće još priznati, da je Fontana porezna (consuarna) občina te da mi imamo zato pravo po zakonu i po naravi gojiti svoj mili jezik i narodnost. Stvar je posve naravana, da nam se nedaje hrvatska škola, inače kako bi hrvatsku nam školu nazirao g. kanonik Pesante, sadašnji nadzornik? Pravo je, da jači tlačij; ali s pomoćju Boga prestati će i tlaka.

Poslat ćemo rokurs na visoko ministarstvo od nauke, pak ako ne bude ništa koristilo, nećemo još mirovat, nego ćemo dalje.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu, 15. siječnja 1883.

Prvih danah dojučeršega mjeseca da će pripisati u Trst carević Rudolf sa suprugom carevnom Stefanijom, pa odavle krenuti morem put Istoka te posietiti Grčku i ostale znamenitije tamošnje zemlje.

Danas se opet otvaraju vrata carevinske viećnice. Čuju se sa više stranah, da vlada kani razpustiti sadanje carevinsko vieće te sazvati novo, da dodju do svojih u njem zastupnikah i oni državljani, koji su lanjskom popunitbom izbornog reda stekli pravobranja. Niemci ustavotvirci da su toli uvjereni o tom razpustu, da se već i pripravljaju novim izborom. Ovo spominjemo zato, da nas taj razpust nezateče nepripravna, jer znamo, da ni naši susjedi nedangube.

Čita se, da je starešinska, iliti tako zvana gospodska viećnica ipak prihvatila dodatak školskomu zakonu, uslied kojoga da je bolje osigurano kršćansko odgojivanje školske djece. I bečko gradsko zastupstvo morat će odustati od vike, što se bjo diglo na česke u Beču škole, jer je pravoslavni gradski odbor pronašao, da utamolonje tih školah nepovredjuje nikakva ni državnog ni občinskog zakona. Ovdje rado napominjemo, da je prošlih danah i političko kršćansko društvo »Eđinost« jednoglasno zaključilo, tražiti od ovdješnjeg gradskog vieća, neka na občinske troškove uvede u Trstu i slovenske škole za slovensku djecu, jer nije pravo da se talijančio.

Dočim to bivo u Beču i u Trstu, naše se hrvatske škole u Istri il jednostavno ukidaju, il na temelju krivih podpisah šalju, kako čujemo, proti njim talijanske molbenice ča u Beč na ministarstvo. Eto dokle smo došli u Istri baš pod Taaffejevom vladom! Mi nezamieramo vladu ni domaćoj ni bečkoj, neka se dade našim susjedom Talijanom sve što žele i nežele; ali samo neka štaju sveta prirodna prava, koja i nam jamči S. XIX. temeljnih carevins zakonah. Mi se već na te zakone toliko godinah, ali još uvijek žalibože badava pozivamo. Neka već jednom prostane to nemosljivo stanje, jer neima već nesreće ni po državu ni po državljane, nego kad narod izgubi vjeru u iskrenost i ozbiljnost njezinih zakonah. Ako je taj zakon takav, da se po slovu može i na naš uštrb tumačiti: neka se promieni i udesi po vječnih zakonih naravi, koja je u Istri uz Talijane zasijala i nas Hrvate. Nedarajte u naravske zakone, jer se narav strašno osvećuje!

Iz kraljevine česke se doznaje, da će onaj zemaljski sabor biti razpušćen te raspisani novi izbori, a mjesto grofa Auersperga da će biti imenovan zemaljskim Maršalom česki knez Lobkovic. Isto je tako izvijestno, da će biti razpušćeno i kranjsko zastupstvo te u ljublanskom saboru sjediti novi zastupnici, kad se bude tamo desio ljetos nj. velič. Car na svečanostih, koje sprema ona pokrajina, da proslavi šestoljetnicu svojega pripadanja habsburgskoj vladajućoj kući. U kraljevini Dalmaciji da se kuša iztisanuti iz dikasterijah i talijanski i hrvatski jezik, a mjesto njih uvesti njemački. Na jugu one zemlje, po se svijet nije još ni sad umirio. Najveći dio pučanstva da je ostavio svoj zavičaj i pobjegao u Crnu goru.

Naš primorski Namjestnik da će postati članom gospodske kuće, a na njegovo mjesto da će doći neki visoki častnik carskog ratnog brodovlja. U Beču i u Budimpešti da se čine sve priprave za skoro i istodobno ukinutje slobodne luke u Trstu i na

odlikovao, narav ga sama obdarila govorničkim talentom, kojemu su svi sjajnu budućnost proricali. Opojen republikanskimi načeli postade pogibeljnim caru Napoleonu III, osobito onda, kad je kao zastupnik stupio u francuzki parlament. Znajuć dobro, da se francuzka vojska god. 1870 nemože ogleđati sa njemačkom, protivio se je odlučno navedenju rata Njemačko, koje je ipak sledilo. Kad je dne 4. septembra 1870 Napoleonu III. sa svojom vojskom blo kod Sedana zarobljen od Njemacah, odzvonilo je francuzkomu carstvu a u Parizu proglašena republika i umješena privremena narodna vlada. Gambetta uzeo u svoje ruke ministarstvo nutrnjih posala te se u oktobru podao zrakoplovom (balon) u Tours, jer su već Niemci bili obsjednuli Pariz. Tu preuze svu vrhovnu upravu, da i isto ministarstvo rata, trebalo je celoga mjeza, da stane na put pohjedonosnoj njemačkoj vojsci. Kao iz zemlje stvorio je u kratki čas tri vojske, koje su se mnogo sreteljlim uspjehom oprle njemačkoj sili nego neizbrojene čete carskih vojnikah. Svojlom neumornim radom spasio je čast Francuzke, Kad se Pariz predao položio čast člana vlade i ministarstva a u francuzkom saboru glasovao je proti sklopljenju mira. Kasnije je nastojao, da se republika u Francuzku što jače učvrsti te je u tom podupirao prvoga predsjednika republike Thiersa. Mac-Mahon, drugi predsjednik republike nije bio odviše zauzet za ovu vrst državnoga slatama te je stoga našao žestoka protivnika u Gambetti. Kod novih izborah u francuzkoj god. 1876 odlučio je narod odlučno za republiku i tim porasla moć i ugled pokojnikov. Mac-Mahon je bio prisiljen odstupiti a Gambetta postane god. 1879 predsjednikom francuzkoga parlamenta a god. 1881 ministrom-predsjednikom. U zadnjem svojstvu nije bio odviše sretan te nemogav sve svoje nacrti uvesti u život ostavi drugomu svoje mjesto. Njegovo ugled i upliv nije tim mnogo trpio, jer je i kasnije smatran stupom republike, bez njegova savjeta nije ništa važnijeg poduzeto. Jedna je sumo točka crna u njegovom životu, a to je njeko neprijateljstvo proti katoličkoj crkvi, koje upliv je svagdje skućiti nastojao. On je dokazao i svomu narodu i celomuu svijetu, što znači biti pravim rodoljubom u dnevnih očajanjia i nevolje, al još više bio bi ctenjan, da je malo više poštivao vjeru i crkvu, u kojoj se je rodio. Umro bez uijehov sv. vjere pet minutah prije nego li je nastupila nova godina 1883. Pravoga uzroka njegovoj smrti nemože se doznati, pripovjeda se ovo i ono, kao najvjerovatnije pripovjeda se sledeće. Gambetta nije bio oženjen, nu živio je dujje vremena s njekom gospodjom Leoniom Leon, koja je poslije smrti njezinoga muža tražila od Gambette, da ju uzme za zakonitu ženu. Vele, da nije on htio pristati na ženilbu pa da se je stoga Leonia htjela iz revolvera ubiti a on skočiv da to zapreći bude sam ranjen. Iz početka javilo se po svijetu, da se je sam vježbajuc se revolverom ranio, nu kasnije, kad je bolest na gore okrenula, svega se pisalo a posledica jest, da je usled težkih bolih preminuo. Sprovod obavljen je dne 6. t. m. j. u Parizu na državne troškove uz veliki sjaj i prisutnost preko 300.000 ljudih, svećenstva nije bilo. Vele, da Pariz nije vidlo takovoga sprovoda, odakd su dovezeni tjelesni ostanci Napoleona I. Sa svih stranah Evrope polagalo sa vience na pokojnikov lješinu. Kod sprovoda zastupane su bile skoro sve države po svojih poslanicib. Sprovod trebao je preko 3 sata, da dodje do groblja Père la Chaise, gdje su se držali govori za slavnim pokojnikom. Govorili su zastupnici francuzke zastupničke kuće, senata, vlade, vojske, Alzacije i Lotaringije i ostalih korporacijah. Želja bi bila Francuzke, da ostanu njegovi tjelesni ostanci u Parizu, al je njegov otac živući u Nizzu zahtjevao, da mu se pošalje lješina njegovoga sina, gdje će počivati uz grob svoje majke. Njegova se želja morala izpuniti te trupio uz veliko saučesće francuzkoga naroda dovezeno dne 12. u Nizzu, gdje je na vječni mir sabranjeno.

Rieci. U naknadu tog gubitka da će se Trst spojiti još jednom željeznicom sa nutarnjom državom.

Ugarski parlament da je stao prodavati državna zemljišta, da do- skoči novčanoj oskudici, u kojoj se nalazi ona kraljevina. U Budim-Pešti izišla bezimena knjižica, koja nabrja ratnu silu Rusije i njezine pripreme za rat, pa da se magjarskoj gospodi na nju koža strašno ježi. I u Beču je netko isto tako u nekoj knjižici stao svjetovati našim državnikom, neka izruče Bosnu i Hercegovinu u druge ruke, kad vide, da im neide za rukom njima vladati. Taj pisac kao da je povirio i u mnogo našinsko srce, koje već odavna nekuda kao što je kucalo prije tri il četiri godine. Vrieme gradi i razgrađuje.

Zadnji dan staro godine pred samu pol noć umro je u Parizu kolovodja franceskih republikanaca Leon Gambetta. Francezi jadikuju, da neimaju čovjeka, koji bi jim ga nadomjestio. Učinili mu u Parizu i u Nizzi veličanstveni gradjanski sprovod. Mi o njem kažemo ono, što smo u svoje vrieme rekli o pokojnom Garibaldiju: jedan i drugi su svojoj domovini mnogo koristili, ali i mnogo naškodili.

U Italiji razvratna republikanska stranka sve to više diže glavu, pak zadaje trista jadah sadanjoj vladi, naimo radi nepodobnosti, kojimi izazivlje Austriju, bacajuć se kamenom na njojine poklisare i pncajuć na njezine grbove. Italija kao da želi mir i savez s Austrijom, a razvratnici hoće da ju s njom zavado, jer misle, da bi jim onda Istra i Trst pali ukriilo kao zrolo voće.

Engleska se i Franceska sve to više razilaze glede Egipta. Što hoće Franceska, to neće Engleska, koju da i Bismark podupire u njezinih težnjah. U Irskoj se opet svašta događja. Gladstone da se razbolio. Ni Bismarku da nesluži zdravlje. Berlinski parlament se prošlih danah opet bavio njemačkimi socialisti. Sveti otac Papa da je odskora pisao njemačkomu Caru, a on mu odmah odgovorio, pa sad svijet nagadja svašta o konačnom miru med katoličkom orkvom i njemačkom državom. I Engleska da je odlučila, držati kod Papina dvora svojega poklisara.

Na sam Badnjak pomirila se i Rusija sa svietom Stolicom: na taj dan je sam ministar Giers supodpisao taj međusobni ugovor. Usled tog ugovora katoličkoj su crkvi u Rusiji povraćena sva prava, koja ju idu po crkvenih zakonih, da može obstojati i uspjevati. Na mlado grčko ljeto car se Aleksandar III. iz Gačine preselio konačno u Petrograd. Armenci da se bune proti Turskoj, jer da žele doći pod Rusiju. To znači, ako Englezka neiznese pred europejski kongres svojo namjere glede Egipta, da će tražiti svoju odštetu u Maloj Aziji; već da stoji na medji 70 hiljadah ruske vojske. U Londonu da će se doskora sastati konferencija radi plovitbe po Dunavu. Na koncu dodajemo, da sa svih stranah dolaze najerniji glasovi o strašnih poplavalah i požarih, što su svietom zaredili na nečuvveni dosad način.

Jurina i Franina.

Ju. Vidiš, dragi moj Jure, nam ni treba već hodit u Tinjan. Fr. A ne, hvala Bogu, ač imamo dva naša dobra prijatelja, ki te dobro gledat za oni kraj. Ju. Ki su to, te prosim.

Fr. Ki drugi, nego Blaž i Matijina, znaš, da oni paze, za se tamo sgadja.

Ju. Ha, ha, ha. Bila je i doba, da ki pazi, samo nevalja da zaspje!

Fr. Ča ti je Jure, da si tako nekako potmuren?

Ju. A dragi Frane, pusti me ča, zaš sam pravo sam sebe već štuf?

Fr. Zaš za boga?

Ju. Ja ti sam pravo neznam bego čitim, da bi moral nekam za s oveh stran, al kamo dugo, dugo.

Fr. Pak hodj, hodj se malo prošetat po svalu, to će ti dobro storit. Šedj lepo na Matuljah na mašinu, pak ala, neka gre!

Ju. I baba bi šla v Rim da ima s čim, a na mašinu nepuste, ako se neplati.

Fr. Dragi ti sada je zato lahko. Hodj va Opatiju, onde ćeš naš gospodara oih sveh mašin ke gredu vaje do Beča, pak ga lepo prosj, morda će pustit, da se ti za niš pejšaš.

Ju. Ja zaš misliš da nisam već prosil i mollj, al za korist.

Fr. Beni pak kada si videl da mollt nekoristiti, si se mogal grozit. To je stari lek za trdi ljudi.

Ju. Kako ćeš, da se grozim onoj gospode, kada ćeš da se onakova gospoda jenega Jurino prestrašo?

Fr. E po malo, a »Istria« a »Naša Sloga«?

Ju. Ča »Istria«? Ča »Naša Sloga«?

Fr. So vidj, da niš još dosti študiral! Ča neznaš da de gospodar od sveh železnice do Beča va Opatlje banji storit, va ki te sega sveta ljudi prit se kupat?

Ju. Dobr, pak?

Fr. Hodj k onomu gospodinu, pak mu lepo zakantaj, da ako neće pustiti, da se za niš pejša po njegovih železnicah, da ćeš va fujeti stavit, da je Opatlja nezdravo mesto, i ako ta lek nebude koristil, neka san ja drugl.

Fr. Ta riceta mora dobra bit, neka Bog poživje sto let lekara, ki ju j' najpriji napisal, zaš je pravi kavaljer.

Različite viesti.

Posvećenje. Prošle nedjele posvećen je u Gorici za biskupa presv. gosp. Dr. Zorn. Svečani čin obavio je preuz. goricki nadbiskup Dr. Gollmayer uz asistenciju tršćanskoga biskupa Dr. Glavine i krčkoga biskupa Dr. Perčića. Na 11. ovoga mjeseca položio je novoinmenovani porčić biskup propisau biskupsku prisegu u ruke tršćanskoga namjestnika.

Zadušnice za pokojnoga blage uspomene biskupa Dobriću obdržava danas u stolnoj orkvi sv. Justa u Trstu presv. biskup Glavina uz asistenciju krčkoga i porčkoga biskupa.

Osobne viesti. Prošloga tjedna dospje je u Trst naš istarski zastupnik Dr. Dinko Vitezić te je nakon dvoonednog boravka odputovao u Beč, da sudjeluje kod rada car. kuće, koja je jučer nastavil svojo sjednice.

Inenovanja. Savjetnik zemaljskoga suda Dr. Pavao Monti imenovan je savjetnikom kod primorskoga zemaljskoga suda u Trstu; za savjetnik kod zupničkoga suda u Trstu imenovani su: gg. Zvonimir Tomičić, kotarski sudac u Krku, Dr. Eugen J. Pšajgl, tajnik prizivnoga suda i Filipcont Dančini, kotarski sudac u Tršću (Montalconc). Gg. Simun Letičič, sudbeni pristav u Voloskom i Emil Nadamlenški, sudbeni pristav u Sezani premešteni su u istom svojstvu k zemaljskomu sudu u Trstu.

Edinost političko društvo za Primorje držalo je dne 6. ovoga mjeseca svoju godišnju skupštinu, u kojoj je bio pročitan izvještaj društvenoga rada u minuloj godini. Društvo poprimilo je predlog smierajući na pomažanje tršćanskih zastupnikah za okolica, jer sadanji broj neodgovara ni broju pučanstva ni interesu okolice, koja bi imala biti bolje zastupana u gradskom vjeću. Isto tako poprimljena je predstava na gradsko vjeće glede ustrojenja jedne slovenske škole odnosno uvedenja slovenskoga jezika u neke pučke škole u gradu. Nakon iscrpljena dnevnoga reda predložio je društveni predsjednik g. Ivan Nabergoj, da »Edinost« ograniči svoje djelovanje na grad Trst i okolice navadajući, da postoji slično društvo »Sloga« u Gorici za Goricku. Društvo nije moglo stvoriti nikakva zaključka, jer ovaj predlog involvira promjenu društvenih pravilah, što nije bilo na dnevnom redu. Njeki članovi su izjavili, da društvo nebi imalo pustiti sa vida istarsku pokrajinu sve dotle, dok se u Istri neustroj slično političko društvo. Nam nije poznato, da se je tko u Istri izjavio proti djelovanju ovoga društva, svakako nastojat je i nam, da ustrojimo za Istru i kvarnerske otoke političko društvo, kojemu bi bila zadnja stojat na braniku naših narodnih pravah.

Tršćanska čitaonica. U posljednjem broju smo javili, da je na 31. decembra prošle godine izabran novi odbor, kojemu je povjeren sva dobrobit društva. Mi smo izvjestili, da se muzevi nalazedi se u upravi vsvojkj zuzumilju za procvat toga jedinoga slovenskoga središta u Trstu, nu bez izdašne podpore ovdje živićih naših rodoljubah neće postati ono, što bi se od takva društva zahtijevalo, da bude stecište slovenskoga socijalnoga života u ovom gradu, gdje živi toliko Slavenah, od kojih je mnoge obdarila sreća obilnim zemaljskim blagom. Pogledjite u ovdješnje njemačko društvo, koje lepo uspeva, al je od svojih zemljakašnjajno podupirano, tako valja, da se i naš zemljaci zauzmu za naše društvo, koje bi moglo imati više stolnih članovah, kojih sada na žalost nema. Očitulo i razlog, što društvena uprava nemože pružiti članovom one udobnosti i zabave, koje bi ovako društvo imalo u Trstu davati. Ovih pokladah obdržavat će se dva plesa, prvi sa tambolom na 20. a drugi na 31. tek. mjeseca. Pozivi su raspisani na razne strane, plesni odbor čini svakojake priprave pa se je nadati, da će ovi plesovi biti dobro posjećeni a nije dvojbe, da će izpasti sjajno.

Vjekoslav Vlah. Naša želja izražena u posljednjem broju našega lista nije se na žalost izpunila, veleobiljubljenoga knatvaskoga dekana-zupnika nema već med živimi! Bolest, koja ga je kroz celi dugotrajni vjek hježlila, u malo danah skrši njegov dragocelni život. Ranim jutrom dne 3. ovoga mjeseca prestane živiti. — Pokojnik potiče iz stare i slavne obitelji kastavske. Ta poštovana obitelj podala je mnoge muzeve, koji su sa svojim obsežnim znanjem i riedkim vrlinami dospjeli do visokih častih i dostojanstvab. — Uz brizljivo i skrbnu svoju majku, kojoj će uspomena još dugo živiti med kastavskim pukom, koji je pokojnik spominjao uvijek i pred samom smrću djelotvornim poštovanjem, izučio je on prve početne nauke u Kastvu, od kuda se je uputio na Rijeku, gdje je sjajnim uspjehom dovršio gimnazijalne nauke. Filozofiju i teologiju izučio je u centralnom sjemeništu u Gorici. Bivši još godinami premlad, da primi sv. redova, zadržao ga kod sebe u službi tadanji biskup Leonardić, dok ga na njegovu vlastitu molbu zaredjena neposia u kuhovnu službu. — Prva mu je služba bila u Trnovju, odkud predje kao kapelan u Skopo, a nedugo zatim kao župnik u Kubeč. Njegova dobroćudnost nalazila je priznanje med pukom, a revnost i nastojanje oko svoje visoke službe našla je pravedno priznanje i u njegovih poglavarih; zato ga i vidimo još mlada na znamenitoj stolici prošta i dekana u Pazinu. Njegove ljubezivosti i njegove gorljivosti u vršenju svoje službe i sad se ugodno spominje tamošnjij puk. — Iz te znamenite službe li jošta mlad promaknut na još više dostojanstvo. Previšnjom odlukom bi imenovani kanonikom-prepozitom stolnoga kapitula u Kopru. Premda tuđnjac porieškom brzo skleo si je ljubav obćenitu i u tom talijanskom gradu. — Malo zatim nadošla ona burna godina 48., i on premda odgojen kroz sve škole u tuđem duhu zaželi povratiti se med svoj narod, — u svoje rodno mjesto — mill svoj Kastav, gdje je radio neumorno kroz puna 34 leta. — Izbrojt nam je njekojke njegove vrline, njegove znamenite zasluge. Tko da opiše njegovu pomnju oko navješćanja riječ božje, tko njegovu pripravnost u slušanju sv. izpovjedi, a tko skrb veliku koju je imao oko škole bivši preko 25 godinah školskim nadzornikom? — Ugodno se spominju mnogi izmedju njegovih učenicah, kako su se veselili najvećenom danu izpita, gdje su motrili ljubezljivo lice dobrog dekana i pomnijio slušali njegove pohvalne riječi upravljene dobrih, i one otešnice opomene upravljene nemarnim učenicom. U školi je on nasladom prebivao i upoznav u kojem djekaku vedih sposobnostih nagovarao je roditelje, da djecu šalju na nauke. Milina bilo je gledati kako ovaj čestiti starac koljen mladim djaci ide u živabnom razgovoru obilazeć škole po svojem prostornom dekanatu. — Propovjedanje riječi božje nikad mu nije bilo teško. On je vrio tu godinu službu preravno i sve do pred 20 danah navješćao svake nedjelje i blagdanah kršćanski nauk. Zadnje vrieme nagovarahu ga prijatelji, da se već propovjevanjem nehrudi, nu on uzvratil odlučno: — kod propovjedi ja truda nepoznam, ja tim ozdravim. — Nemaleta vilina je u ovom dičnom pokojnika, ona žarka ljubav, kojom je odšlo njegovo srce za narod iz koga je potekao i za mlit mu jezik hrvataki. To sveto čuvstvo on je budilo i kod drugih i rieću i djelom — a veselo se svakom poduzeću, kojim se moglo koristiti narodu: On je bio izmedju prvih, koju su zasnovali društvo-bratovščinu hrv. ljudih u Istri, kojoj je plemenita svrha, da podpomaze siromašne učenike. On njoj je bio do smrti pravim predsjednikom — i u svojoj oporuci spomene se iste znamenitil napisom (legatom). — Njegove velike zasluge nisu izbjegle ni histrovidnom oku našega premlisativog cesara i kralja, komu je on bio odan najkiernejom vjernošću, što je vlastitost svih Hrvatnah. Sam predsjednik vladar Franjo Josip obdaril ga je tečkim križem svoga slavnoga imena za

njegove velike zasluge stečene oko škole i promicanja obćega dobra: — Buduć se bližalo godine kad malakažu i jake sile, strahom su gledali na pokojnika mnogi njegovi prijatelji. Nu što su svi na svojo žalost opažali — da svakim danom stabi i pada, osobito poliam je izgubio ugodnu družbu — svoga dragoga brata kanonika Eugenia. — Pokojnik nije to poznati mogao, te je vrio svoju težku službu župnika-dekana nemareć, da mu to zdravlju ili životu nauditi može kako u istinu jest. — Posjet presvjeloga biskupa i miloga mu prijatelja, preč. gop. kanonika i župnika stolne crkve u Trstu Andr. Srka ublažilo mu za čas njegovu bolest — ali akoprem ostao duh jak i vedar ostavile ga tjelesne moći, te u noći od utorka k sredi usnu mirno u gospodinu, da primi platu za svoje preko 55 — godišnje revno službovanje u Vinogradu gospodniem. — Pokojnik neostavljaje za sobom blaga ni bogastva — ali ostavljaje množinu harnih i zahvalnih svojih učenicah, koji su ga živa štovali i ljubili ne kao svoga glavara, nego više kao svoga brata, svoga dobrog otca. — Ostavljaje medju kastavskim pukom, komu je bio skrbnin pastinom kroz 34 leta trajnu uspomenu na svoju dobrotu i ljubezivnost. Počivaj u miru!

Iz Rukavca tuže nam se, da je uklinila pošta u Franciđih, trpi česa, da tamošnjij puk mnogo škode trpi. Kažu, da je tomu povod i jedini uzrok neosnovane osvate poznatog intriganta-proplice proti čestitomu dosadnjem poštaru g. M. Kundiću. Bilo kako mu drago, nije pravo, da tamošnjij puk radi toga trpi, i mi mu svetujemo, neka se obrati molbenicom na više oblasti pa i na same ministarstvo u Beč.

Hrvatska krajina. Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmaelje izluo je 3. ovoga mjeseca naredbu, kojom se na temelju previšnjega rješenja od 22. prosinca 1883 izdaje privremeni izborni red za postojalo, sa kraljevinom Hrvatskom i Slavonijom i tim sa zemljami ugarske kruno sjedinjeno hrvatsko-slavonsko krajiško područje. — Približuje se konačno željno očekivani čas, kad lutu i sinovi kraljevo kraljind sudjeloval kod zakonarskoga rada kraljevine Hrvatska. Polag ovoga zakona čitava krajina slati će 35 zastupnikah u Hrvatski sabor. Izbori za sabor nisu još raspisani.

Srednje škole. Ministar za bogostvoje i nastavu pripisao koncem prošle godine svim zemaljskim školskim vječam sliedeću naredbu: »Da se gimnazijam i i realkam osjeguraju prohibic, koji se uz sada zavadlavo konsolidiranje učiteljskih sborovah mogu postići, pozivljem c. kr. zemaljske školske oblasti, da se pobrinu, da 1. u svakom razredu u nižem odjelu istovrstni predmeti, osobito jazykoslovni budu opredjeleni jednomu učitelju, i 2. nebude li shodno i moguće, da učitelji, kako to preporuča pedagogija, prate svoje učenike od prvoga do četvrtoga razreda. neka se baram kod učenikah prelazjećih iz prvoga u drugi, isto tako kod onih iz trećega u četvrti razred, nemienjaju učitelji jezika. U suglasju s ovim odredjenjem 3. da učiteljski sborovi na početku svakoga polugodišta ustanove broj i rok pismenih domnih zadaćah, nu tako, da se netraži na dan viša od jedne pismene domaće zadaće; 4. da svi zahtjevi domaćega rada učenika budu tako odmjereni, da im marljiv učenik nižih razredah uz obične umne sposobnosti može zadovoljiti za najviše dva do tri sata. onaj pak viših razredah za tri do četiri sata. Obzirno na stečeno izkustvo onih zavadah, koji su već ovakove odredbe učinili, nadati se je, da će tužbe na preobterćenje mladjanah silah biti iznimne. Nu stignu li ipak takove tužbe, tada imadu ravnatelj, iztražiti točno stvar, shodna odrediti. Naredba ova, koja je posljedica viećanja gimnazijalne enquete, stupa u život već ove školske godine.

Austrijski poslanik u Parizu gop. Wimpfner ubio se je dne 30 decembra prošle godine u istom gradu na javnoj ulici. Pucno je iz revolvera u glavu te ostao oimah mrtav. Nezna se pravo za razlog, koji za je na to potaknuo. Jedni vele, da su ga bila pamet potućena a drugi, da su ga financijalne okolnosti na to prisilile. Ostavio za sobom udovu i dve dčeri, koje je čas pred svojom smrću za zadnji put vručo ogriilo.

U Italiji se sada, odkad je Oberdank u Trstu obješan, sgadnjaju na mnogih mjestih demonstracije proti Austriji. Najviše se kod toga odlikuju talijanski djaci na visokih školah, Slave Oberdanku kao svoga mučenika. Talijanska vojska moralna je u više gradovah upostaviti mir i red te i talijanska vlada ima puno posla, da zadovolji međunarodnim zahtjevom. U Rimu je neki Valeriani bacilo kamen na kočiju austro-ugarskoga poslanika kod sv. stolice a malo zatim je neki mladec, imenom Rigattieri izpalio četiri hitca iz revolvera u grb (stemma) napomenuto austrijskoga poslanstva. Oba su uhvaćena te suda su u Italiji u velikoj neprilici, da pronudju paragrafe, no koji bi se s tim izloze kazniti. Kao osobiti agitator spomenuti nam je sveučilišni profesor u Bolonji i glasovitoga pjesnika Carducci-a, koji je izdao proglaš na talijansku mladež, gdje ju potiče, da bude pripravna lida.

Novogodišnjica za sv. oca papu. Predsjedajući sobotu primio je sv. otac papa glas iz Englezke, da je jedan najbogatijih veleposjednika u sjevernoj Englezkoj, baronet Steno Thybi, sa svojom obitelji prešao na katoličku vjeru. Prerušnik primivši sv. krst, posvetio je uz znatan dar za Petrov novčić svotu od 250.000 for. za gradnju katoličke crkve na jednom svojem imanju.

Crnogora. Dosadajući ministar nutrih poslova g. Mašo Vrbića dopušta se iz državne službe te na njegovo mjesto imenovan g. Božo Petrović, rođak crnogorskoga kneza Niklice I.

General Chazy. Još nije bilo Gambetta pušten u hladni grob, da je Francuzku stigla nova nesreća ugrabivši joj jednoga od najboljih generala, koj se je za vrijeme njemačkoga rata veoma odlikovao. Rođen je bio god. 1832, njega je Gambetta postavio na čelo novoj narodnoj vojsci. Bio je dalje vremena gubernator u Alžiru, kasnije poslanik (ambassadeur) u Petrogradu, javno mnjenje smatralo ga je kao kandidata za predsjedništvo francuzke republike. Umro je prvih dana ovog mjeseca od kapi.

Česka škola u Beču. Druživo „Komensky“ odlučilo je već odavno u Beču otvoriti privatnu školu za mladež českih roditeljah, kojih, kako se znađe, imaše u gradu Beču, osobito u desetom okrugu, na mnogo hiljada. Druživo se je obratilo na kotarsko školsko vijeće a zatim na zemaljski školski odbor, da mu se dozvolja za osnutak privatne škole dade; no svjedoče je našlo odpor. Napokon je zatražilo dozvolu od ministarstva nastave i ovo mu je dozvolilo osnovati privatnu školu. Radi toga nastala je silna gajna u Beču. Kotarsko školsko vijeće demisioniralo je na čast; iz zemaljskoga školskoga vijeća izstupila su petorica, zastupnici doljno-austrijskoga zemaljskoga odbora i dvojica, zastupnici češkoga zastupstva. Dapače i mjestno školsko vijeće desetoga okruga videlo je o tom, nebi li i ono in corpore položilo mandat poput okružnoga školskoga vijeća. No na predlog zastupnika Trostni: da mjestno školsko vijeće nema nikakove ingerencije u privatne škole i ono u tom pitanju nije od nikoga bilo pitano, da svoje mišljenje izjavi, stoga du nebi bilo umjestno položiti mandat, zaključeno je mandat nepoložiti, ali je stvoren jednodušni zaključak, da se izjavi sažaljenje, što se osnutkom ove škole nije sjeme razdora među stauovničtvu okruga, koje je uvijek primalo u svoja krila članove svake narodnosti i svake vjere i koja je vrlo uvažavalo mir. — Ovaj je zaključak od svih onih u ovoj stvari stvorenih još najpametniji, samo bi i ovdje trebalo mjeriti jednakom mjerom. Niemci osnivaju privatne škole po svih gradovima i mjestih, gdje ima Njemačah, makar naseljenih. Tako rade u Češkoj, Moravskoj, Slezkoj, Kranjskoj, Primorju, dapače i u samom Zadru govorilo se, da će osnovati njemačku privatnu školu. Ti isti ljudi loine ruke rad nepravdom, kad se drugi tkođod neće poslužiti istim pravom.

Izseljivanje iz Austrije. Zadnji svezak statističkog mjesečnika donosi sljedeći izkaz o izseljivanju iz Austrije u god. 1881. U svemu izselilo se u ovoj godini 13.341 osoba, (7201 muški — 6140 ženskih — 40%) — od svih ovdje — na Česku 8517, Moravsku 4934, Galiciju 4193, Tirol 902, dolnju Austriju 323, Slezku 200, gor. Austriju 71, Primorje 63, Vorarlberg 41, Solnogradsku 35, Dalmaciju 29, Stajersku 12, Bukovinu 2, Kranjsku 2, Korušku 1, osoba. Česki pojedini kotari pokazuju najveći broj izseljenikah. Tako se iz plienskičkoga izselilo 1071, iz ludvičevih 1301, taborakoh 1489, Česko-slavskoh 1122, hrudinskoga 961, a pišečkoga 936. — U Hamburgu ukralo se za inozemstvo 11.518 Austrijanacah (med ovim samih Čehah 2797). U Bremenu 12.741 (9392 Čehah). Dakle ukupno 24.239 Austrijanacah samo u ove dvije luke. Uzporedi li se ovo sa goranjim službenim izvješćem, to se vidi da je ovaj potonji izkaz izseljenikah dvostruko veći, nego se službeno izkazuje. — U sjevero-američkih državah naselilo se u g. 1881. 18.499 Austrijanacah, obostojnost koja takodjer pobija one službene cifre a uzporedi li se izseljivanje u g. 1881. sa onim od g. 1880. to se i iz službenih izkazah vidi, da broj izseljenikah raste.

Ulje u vodu. Kod Tynemontha u Englezkoj kušano je nedavno za velike otuje (bura i veliko more) lievati ulje u more, te je pokus uspio. Blesno je zašto izložnja, a na ulazu u luku Tyne bila je jaka bilnivena. Kada je oluja najžešće blesnila, hotio je parohod East-England da udje u luku. Pošto je to bilo skopčano a velikom pogibelju, zaključio kapetan pokušati, kako će ulje djelovati na valove, te na svaki kraj broda postavio dva čovjeka, svakoga sa velikom bačvom ulja. Ti polagano lievahu ulje na bilniveni i doktora umri se more, te je brod bez pogibelju u luku unišao. Ulje bilo je obično gorivo ulje, a izlilo se ga je u more 4—5 galonah, (paolona 4 l pol litre).

Razbojnička romantika. Trgovac M. Györy, slavio je blizu polkaške puste u Ugarskoj pred nekoliko danah svatbu. O ponoci, kad su gosti bili najbolje volje i počeli plesati, uavali kze-

nada u sobu poznati vodja razbojničke čete Erdelyi Gurkha sa šest razbojnikah, do nokata oboružanih. Razbojnik zaključaše vrata i sjedeše za stol, da se i oni povesele. Jedan od gosti ponudi Gyurkin 50 forinti, ali ih ovaj neprimi, rekav, da imade za sad dosta novacah, a kad mu uzmanjka, da će već doći posuditi. Najveći se odoše opet razbojnik na veliko veselje svatovah.

Originalan lik prot pjanstvu. Neki trgovac u Barmonu podao se pjanstvu, te su ga danomice morali prijatelji sprovesti kući. Nj to sprovođanje ve im dosadilo, pa nekoga večera zaknuše s svojim pjancom u brijačnicu, dadoše mu ondje obrijati bradu, brkove i kosu, te ga ovako obrljana odvedoše kući, Naravno da se nije usudio naš pjanac iz kuće, dok mu nenaraste brada, brk i kosa, a do onda odućio se vino.

Pod naslovom „Reform.“ Izdaje ti Beču uređnik Gjuro vitez Smolski politički list, koji svakog tjedna izlazi. Zadaća i svrha toga lista sastoji se u tom, da slobodno, i neodvisno brani i štiti sve, što se tiče Slavenah, ne samo s gledišta političkih im odnosjah, već i s književnoga stanovišta. Potonjoj svrsi služi veliki književni podlistak „Slavische Rundschau“, koji donosi najizvrsnije prozvede Slavenah u ukusnom prevodu a i pregled u radu Slavenah na polju znanosti i umjetnosti. — U svih slavenskih zemljah primise velikim oduševljenjem taj list, jer savjestno zadahu svoju izpunjiva. Cijena lista na godinu 42 for. na pol god. 6 for. na četvrt god. 3 for. Adressa: U Beču Josefstadt, Wickenburggasse 10, Parterre 4.

Kako snube Amerikanci u zapadnoj Americi, pokazuje sljedeće pismo, što ga je pisala neka žena iz bilzine Mandanusa vojničkomu zapovjedniku u tvrđji „Fort Lincoln.“ „Cijenjeni gospodine! Muž mi je, kako vam je već možda poznato, umro. Pokopala sam ga u četvrtak. Ostadoh sama a velikim imetkom, okružana Indijancima. Nebojim se doduše ih rumenih vragovah, a posla imadeh više, nego li ga može dogotoviti ženska sama. Ako dakle imate kakova izslužena kaprola ili makar i prostaka, samo ako je dobar čovjek, molim vas, da mi javite. Ako je radin čovjek i želi svoje vlastito opanjšite, uzeti ću ga za muža, čim vidim, da čemo se moći slagati. To je liopa zgodna za svakoga čovjeka. Molim, da mi odgovorite.“

Gospodarske viesti.

Vino na tršćanskoj izložbi. Čitamo u „Nar. Nov.“ da je prošloga mjeseca čitano u sjednici češkoga c. k. gospodarskoga društva veoma zanimivo izvješće o vinih caravinu, kako i kojim su uspjehom bila izložena na tršćanskoj izložbi. Ovdje donosimo kratki izvadak tog izvješća obzirom na Istru, Dalmaciju i Hrvatsku.

Istra i tršćanska okolica biljahu razmjerno veoma zastupane. Istra izložila je dobroga Refoska, desertno, fino stolno i crno vino. U celestij nije ta zemlja napredovala ni u vinogradarstvu ni u pivničarstvu; veći dio izloženoga vina bilo je mutan, netačan, dapače bolostan, kano da su sudovi nečisti, i kano da se ukus i tek producentih još nije dovoljno usavršio, kano da tamošnjih konsumentih još neznatno lučiti dobro od zla zdravo od bolostna vina. Istarski sladači, pjenici se Refosko, nije bio čist i imao je dobio tuzlog u bocli. Dobra trećina svaga izloženoga vina imala se je prije izlučiti, a ne izložiti; po svoj prilici bilo će tomu kriva i visoka raz u vinogradu, razne vrsti čokota u razno doba dospjevanja i pretrno branje, jer istarska vina su odviše kisela, a ujedno veoma trpka. Domaći konsument možda ljubi upravo te vrsti vina, a stranac se tomu priuči s vremenom, te jih takodjer rado pije ako su inače dobra i zdrava, ali ona će ipak ostati samo lokalne vrijednosti, a kod izložbah neće moći š njim prodrieti. (Samo u nekih podređenih gostionah u Trstu, toč se dobro harmonično crno istarsko vino, koje zovu terano; inače je sve vino odviše kiselo, dapače pili smo u Kopru novo, istom 3 dana izprešano crno vino pa je bilo već kiselo, a ni traga oslastnosti).

Dalmatinsko crno vino, koje je sad jur u međunarodnom prometu nenadoknadivo, bilo je skroz neporočnoj teku; ponajviše bilo ga je mlada, duboko crna i puna vina. Prijašnji neugodni tek po jurdini i po zemlji izležano je malo ne posve. Crna dalmatinska vina traže se sada u Italiji, i Francezkoj; rusu vino Opolo pije se rado kod kuće, biela vina neodgovaraju, a desertna vina mosatno rosa, Maruschino, Vugava, Muskat, Plavec, Crljenak jesu samo od lokalne važnosti.

Bosna izložila je skroz pogriješna vina. **Hrvatska** donela je većinom biela vina. Najviše odlikovanja steklo je vino iz tramlica i samotok. Uz mnogo dobrog vina bilo je žalbože dosta manjkava, zaključena i nečista teka. (Razlog smo već naveli, jer kad su boce izložene toplini, svjetlu i promjeni zraka, tad se mora vino pomutiti, a to tim prije, čim je vino mlađe i čim je manje kako Niemac veli „geschulte“, pa se mora u njem kod kušanja opaziti mlična kiselina na jeziku). U ostalom sazadosmo i to, da je medju dobrim hrvatskim vinom bilo i takova, da se je jedan član poroč o njem toli pohvalno izrazio „da ima u Austriji vina istoga karaktera, nebi ni vjerovao, čit je ono u Hrvatskoj producirano.“ Ova izjava opominje nas jasno, da naše pivničarstvo neodgovara dobi, u kojoj živimo. Slab je to običaj kod nas u Istri, raditi sve onako, kako su naši stariji radili te neuzimati obzira na velike napredke pojedinih strukah. Istarsko vino moglo bi se natjecati sa mnogim glasovitim vini samo kad bismo ga znali u redu pripravljati.

Promet u Trstu. Statistički ured trg. komore u Trstu oglasio je na 1. o. m. izkaz prometa u godini 1882. Po tom unišlo je u tršćansku luku 6978 brodovah (napram 6038 u godini 1881, dakle za 40 viša) sa 1,230.800 tonalatah (napram 1,148.956 tonalatah u god. 1881. — više za 82.410 tonalatah). — Izašlo je iz luke 6938 brodovah (napram 6042 u god. 1881. — više za 296) sa ukupnim tovarom od 1,238.497 (napram 1,148.187 u god. 1881. — više za 90.370 tonalatah).

Krajem dosegao je uvoz robe do 6.820.477 metr. cent. (napram 6.844.927 u god. 1881. — manja za 24.460 mtc.), a izvoz 3.945.500 mtc. (napram 3.402.218 u god. 1881. — više za 243.377 mtc.).

Sol. C. K. ministarstvo za poljodjelstvo razpisalo je natječaj od 1000 zlatnih dukatah (cekinah) nagrade, onomu, koji bude znao preobraziti kuhinjsku sol tako, da ona se nebudu dala više izlučiti, te rabiti u ljudske ili obrtničke svrhe; a pri tom da bude imala uvijek tek i djelovanje soli, i da se bude mogla davati domaćoj životinji, bez da joj budu zdravilja.

Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri.

Na Rieči: Vinko Vlah, gimnaz. 40 novč., u Podgradu: Slavoj Jenko, trg. 2 for. u Vrhnici: Josip Harbič, kmet 30 novč., Petar Volarić 30 novč., u Kastvu: Mitko Laginja 2 for., Ljud. Rubača, stolar 1 for., Franjo Rubača, učitelj 1 for., Antun Puž svedčanik 1 for., Ernest Drnjavič, djak. 30 novč., u Roču: Antun Miletč, pivnac 5 for., u Peranidih: Mata Duhrovic 50 novč., u Vopincun: Josip Poščić, djak. 40 novč., Ivan Poščić, djak. 40 novč., u Kuterevu: Miletč Juro, plovac 1 for., u Sv. Nedelji: Benigar A., župe upravitelj 1 for., u Lahinju: Barbalid Ivan, kooperator 1 for., — Prištupiti kao utomajteljiti: U Konru: Vjekoslav Spinič, c. k. inspektor 25 for., u Brodu: Jakob Mezek, kapelan 25 for., Družtvin Stražiimir, župnik u D. Zelini Bratlo I. ratu 10 for., u Trstu: Josip Bratlo II, umir. župnik 2 for., Petar Flego, biskupski tajnik 2 for., Anton Podreka, gimnaz. 50 novč., Anton Flego, gimnaz. 50 novč.

Listnica.

P. n. g. Franković M. u Bersaču; — A. Modrian i Beraković u Garčinu; — I. Bahlić u Bakru; — M. Prešč. župe upav. u Korljaku; — P. Jurić u Dobrinju; — M. Janković u Danah; Primjemo. Čitauenic u Kostreni; Šafar T. i Miletč I. u Fužini; Onomadnom svotom namireno do konca prošle god. 1882.

†
Javljamo svomu rodu, prijateljem znaneom prežalostno vjest, da je naš pre mili brat, odnosno ujak

VJEKOSLAV VLAH,

bivši predstavnik kapitula koparske stolne crkve, župnik i dekan, počastni konzistorijski savjetnik, vicez redar Franje Josipa I., jubilarni svećenik, predsjednik bratovščine hrvatskih ljudi u Istri,

ukrepljen popuštbinom naše svete vjere, u svojoj 80toj godini, danas u 1. sat u jutro mirno u Gospodu usnuo.

Mrtvi ostanci milog pokojnika sahraniti će se dne 4. tek. m. u 9/2, sati u jutro, no obdržanih zadušnjacah na groblju sv. Lucije.

KASTAV, 3. siječnja 1883.

Marin Vlah } bratja
Dr. Franjo Vlah } Ludovik Jelačić r. Vlah
Robert Vlah, nastjak.

Javna zahvala.

»Častnom svećenstvu, svim oblatim, korporacijam i puku kastavskom, koji su dne 4. t. m. spreveli do hladnog groba našeg milog brata, odnosno strica, župnika i dekana Vjekoslava Vlah-a, izrazuje ovim naj-srdačniju hvaluc«

Tugujuća obitelj.

Pregled tršćanskoga tržišća

dne 15. Januara 1883.

	OD	DO
	for. i. 1/2	for. i. 1/2
Vosak prim. i ugarski za 100 k.	—	—
Kafa Portoriko	80	103
S. Domingo	50	50
Rio polag vrsti	35	35
Cukar austrijski	38 50	53
tučani	29	31
Ovidije trave buhače (Gri-	—	—
santomo)	42	70
Tamjan sploh	26	35
Naranče, skrinjica	2	5
Karube puljzke	9	—
lovaninatske	0	10
Smokve Kalamata	18	18
puljzke	12	15
Limuni, skrinjica	6	7
Bademski listi mendule za 100 k.	6	7
dalmatinske	78	—
Lešnjaci	18	32
Silive bosanske i turske	23	24
Kranjske i hrvatske	17	18
Pšonica ruzka	10 50	11
ugarska	10 50	11
gluška	10	10
Kukuruz (turkinja) ruški	10	10 25
ugarski	7 50	—
Raž	7	8
Ječam	6 25	0 75
Zob ugarska	10 50	12
arbanaska	10	15
Pasulj (fažol), polag vrsti robo	—	—
Bob	14 50	23 50
Grašak (biž)	100	110
Leća	118	125
Oriž talijanski	48	90
ingliski (kitajski)	42	70
Vuna bosanska	10	10
marejska	10	10
arbanaska	48	70
Istarska	10	10
Daske koruške jolovice	42	70
štajerske	10	10
Greda	40	48
bukovice	10	12
Ulje Italij. niže vrsti	40 50	43
„ niže vrsti	50	62
„ srednje vrsti	49	44
dalmatinsko	10	10 25
istarsko	19	19 25
Kamenno ulje u barilah	145	155
u kasetah	47	55
Kože strojne naške	50	108
suho volovje naške	80	110
dalin. ist. 1 bos.	80	100
janjeće naške za 100 kom.	70	100
dalmatinsko	—	55
kozje za 1 k.	—	50
vonene slane	—	60
„ suhe	—	65
zefje za 100 kom.	34	48
Bukalar za 100 k.	45	53
Sardole i baril	13	25
Vitrol modri za 100 k.	26	27
Maslo	70	100
Loj dalmatinski i naški	46	47
Salo	79	—
Slanina	74	—
Rakija etolitar 100 litarah	28	24
Galvici Istarski za 100 k.	—	—
Ruj naški	3	—
„ istarski	8 50	8
„ dalmatinski	4 90	—
Mekinja	4 70	—
Krupica (semolin)	12	13
Tišeće od javorike	—	—
Vinske strogine (Gripula)	40	80
„ sploh	28	32
Med dalmat. i riečki	—	34
„ hrvatski	11	11 50
Lumber (jabučico od javor)	—	—
Pakal baril od 100 k.	2	18
Cunje (strace) za 100 k.	—	—
Katram dalmat	14	16

Troznica
uJovih mastila
(Ochfarbes-Fabrik)

Veliko skladište
četkarske robe
i tolija

G. POPPOVIC

u ZAGREBU

prodaja na malo i veliko NAJBOLJE SJEMENJE.

Tko zaiste dobiti će cijenik
badava i franko.

Rojadarska roba,
Iskor roba za
gospodarstvo i obrt.

Skladište
Mleha (kaka)
za kolare i Mleho.